

VALOAREA ȘI FUNCȚIILE COSTUMULUI POPULAR MOLDOVENESC

Doinița ANDRIEȘ, st. gr. DDP-121M
Coordonator științific: conf. univ., dr. Stela BALAN

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Costumul popular moldovenesc reprezintă individualitatea și originalitatea unui popor, este sursa istorică neprețuită de frumos și o continuă perpetuare a tradițiilor prin simpla sa existență în memoria colectivă a oamenilor ce nu conțin să-i păstreze existența cât mai pură. Costumul popular descrie veșnicia și individualitatea unei etnii. Alături de edificii și viața spirituală, portul popular este un puternic element identitar, el este un artificiu prin care comunică despre sine cel care îl poartă. Am primit în dar de la străbuni veșminte deosebite, țesute cu migală, îi superbe, cusute atât de mărunț, aproape ireal și totodată perfect, piese vestimentare cu o mare valoare istorică și sentimentală, îmbrăcăminte de mare preț, ce reprezintă o legătură tainică între generații.*

Cuvinte cheie: *costum popular, port popular, tradiții, îmbrăcăminte tradițională, croială.*

Costumul popular este martor al existenței noastre și vorbește de sfințenie locurilor și a oamenilor ce locuiesc pe pământurile moldave. Este un certificat de aptitudine pentru moldovenii de pretutindeni, mărturie a unei culturi străvechi. Costumul popular, ca și limba, reflectă istoria îndelungată cu perindări de evenimente social-politice și culturale, atitudinea la diferite etape față de aceste valori eterne. Costumul popular duce mesajul de pricepere și gândire a neamului, este un etalon de demnitate și frumusețe, o mărturie vie a unui mare fenomen de creație în masă.

Costumul popular moldovenesc reprezintă spiritul și veșnicia unei nații, individualitatea și originalitatea unui popor, inspirat de universul spațiului danubiano-pontic, sursa istorică neprețuită de frumos și o continuă perpetuare a tradițiilor prin simpla sa existență în memoria colectivă a oamenilor ce nu conțin să-i păstreze existența cât mai pură [1].

Îmbrăcăminte tradițională populară, formându-se într-o strânsă legătură cu mediul geografic, economic, structura socială a unei națiuni, prezintă prin sine diverse tipuri ale artei decorative aplicative, relatând despre activitatea seculară a omului, despre tradițiile, obiceiurile și ritualurile acestuia [2].

Portul popular moldovenesc s-a dezvoltat o dată cu istoria poporului, fiind expresia tradițiilor lui formate de-a lungul veacurilor. Legătura strânsă, indestructibilă, între îmbrăcăminte și condițiile de viață ale omului, constituie una din caracteristicile fundamentale ale costumului popular, de aceea cunoașterea vieții poporului duce la o bună înțelegere a artei lui populare, după cum analiza creațiilor artistice populare aruncă lumini noi asupra istoriei și vieții poporului. Formele de viață socială și economică precum și condițiile politice în care a trăit poporul nostru în general și țărănimea în special, în decursul diferitelor epoci istorice își găsesc o oglindire plastică în felul de a se îmbrăca și de a-și ornamenta îmbrăcăminte.

Portul popular moldovenesc este sculptural, are o compoziție simplă și clară și prin croiala sa subliniază forma corpului fără s-o artificializeze. Este singurul costum care se poartă exact în aceeași componentă și la muncă și în zilele de sărbătoare, precum și la toate vârstele, deoarece prin forma și structura sa este adecvat vieții de toate zilele. Chiar și atunci când, la prima vedere, impresia de diversitate pare predominantă, unitatea de fond este totuși evidentă. Această unitate a costumului popular moldovenesc este prezentă în toate aspectele sale esențiale: materia primă folosită, croiala, ornamentația, cromatică, componenta costumului [3].

Fiecare perioadă din istoria costumului moldovenesc suportă unele modificări determinate de schimbările de materie primă, croială, tehnica de țesut a pânzelor, decorul pieselor, apariția noilor elemente de port etc. Perioada de formare a trăsăturilor specifice ale costumului tradițional moldovenesc coincide cu secolele XIII-XIV. Din această perioadă se poate de amintit de stabilirea costumului național moldovenesc, care de fapt include componentele lui tradiționale, făcându-l deosebit de costumele etniilor vecine [4].

Analizând comparativ elementele costumului dacic și formele de port popular autohton, păstrate în colecțiile muzeelor sau în lăzile de zestre a bunicilor, se pot face concluzii foarte interesante. Poate fi

observată o continuitate uimitoare a tipurilor vestimentare antice purtate de daci, modificările în timp referindu-se doar la diversitatea materialelor utilizate și tehnologiile de prelucrare ale acestora.

Concomitent cu funcțiile sale practice, costumul popular mai are un șir de alte funcții: etnice, semnificative, comunicative, sociale, rituale, de care trebuie să se țină cont atunci, când sunt valorificate componentele lui.

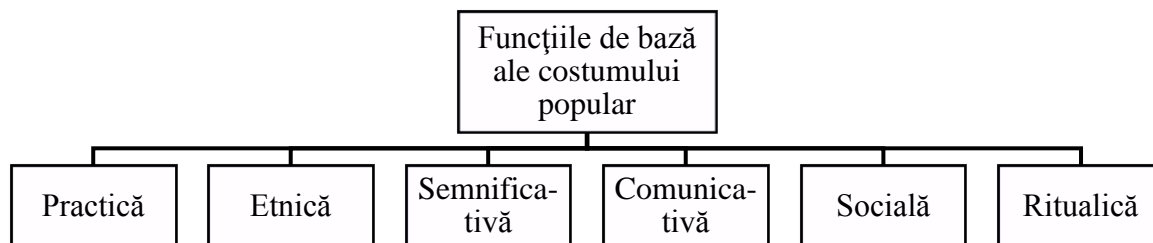


Figura1. Funcțiile costumului popular [5]

Una din legitățile de bază în realizarea costumului popular a fost respectarea echilibrului și armoniei, a logicii lucrurilor între: rațional și frumos, între tradiție și inovație, între opinia colectivă și gustul estetic propriu. Costumul popular reprezintă un ansamblu armonios și echilibrat de elemente, pătruns de simțul măsurii și proporției. Piesele componente sunt în general aceleași în toate zonele Republicii Moldova, ele purtând denumiri diferite în anumite zone etnografice.

Componenta portului popular apare în structura unitară atât a costumului femeiesc, cât și a celui bărbătesc. Costumul femeiesc se caracterizează printr-o cămașă îmbracată direct pe corp, legată la mijloc cu brâu și betele și piesele purtate de la talie în jos, croite toate în forme dreptunghiulare, mai largi sau mai înguste. Piesele care se îmbracă peste costum, cojoacele și sumanele, au aceeași croială, iar la confecționarea lor se folosește aceeași materie primă. La costumul bărbătesc uniformitatea este atât de mare, încât numai unele detalii de croială și particularități de ornamentică le diferențiază de la o regiune la alta. Totuși, varietatea portului popular moldovenesc, menținută în cadrul unei evidente unități de stil, este remarcabilă. Femeile sunt autoarele și executoarele principalelor piese ale costumului femeiesc. Ele pregăteau fibrele textile, țesau pânza albă pentru a confecționa îmbrăcăminte. Viziunea femeiască asupra costumului este dominantă, piesele de bază a costumului fiind opera lor exclusivă. Din aceste considerente este întemeiată afirmația, destul de răspândită, că femeile au creat pentru ele cel mai frumos costum.

Concluzii

Preluând din portul popular ideile fundamentale, particularitățile de construcție, armonia decorului și a culorilor, costumele trebuie confecționate astfel, încât ele să contribuie la păstrarea celor mai bune tipuri tradiționale de croială și a celor mai frumoase procedee de ornamentare, elaborate în popor pe parcursul veacurilor, ținându-se cont, totodată de cerințele modei vestimentare contemporane.

Bibliografie

1. Buzilă, Varvara. *Costumul popular din Republica Moldova*. Ghid practic, Chișinău, 2011.
2. Lușan, Elena. *Portul popular*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2006.
3. Postolachi, Elena. *Ținerea portului străbun*. Moldova, 1987, nr.2, p.16-17.
4. *Din istoria costumului moldovenesc*. Disponibil pe <http://www.moldovenii.md/md/section/199>, accesat la 15.11.2013.
5. Andrieș, Doinița. *Studii privind utilizarea elementelor portului popular moldovenesc în contextul elaborării noilor modele de produse vestimentare pentru femei*. Teză de masterat, Chișinău, UTM, 2014.